

CBS'2007
T.10 PLANLAMA
A. Ç. AYDINOĞLU, H. SARIALIOĞLU

Jeo-Demografi ile Doğu Karadeniz Bölgesi Sosyo-Ekonomik Gelişim Dengelerinin İrdelenmesi

Arif Çağdaş AYDINOĞLU

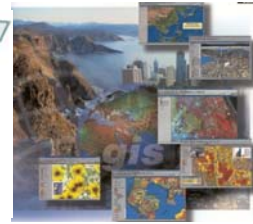
Giriş

Nüfus ve istatistik veriyi elde etmek yüzyıllardır gereksinim haline gelmiştir.

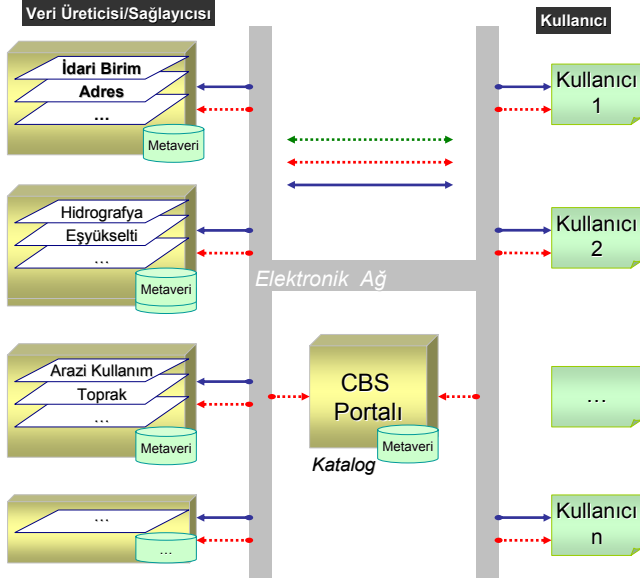
Bilgiye daha hızlı ve güvenilir yollardan erişmek, bilgiye sahip olma ve hizmet sektörlerinde verimli kullanma zorunluluğu duyulmaya başlamıştır.

İletişim ağı ve internet teknolojileri, açık ve geniş katılımlı karar verme ve veri paylaşımı olanağı sunmaktadır.

Coğrafi Bilgi ve hizmetlerin verimli kullanımı ve paylaşımında, gerekli politikalar, standartlar ve teknolojileri kapsayan Konumsal Veri Altyapısı (KVA) kavramı ortaya çıkmıştır.

Giriş

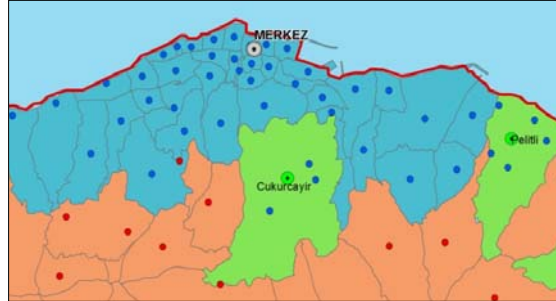
İdari Birim ve Adres temsil eden konumsal veri katmanlarının farklı kurumlarda ortak kullanılabilir yapıda modellenmesi, nüfus ve demografiden halk sağlığı ve çevreye kadar birçok alanda planlama ve karar destek sağlamaktadır.

İdari Birim ve Adres INSPIRE projesi ve Ulusal CBS çalışması kapsamında üretilmesi gereken öncül veri grubu olarak belirlenmiştir.

Temel Prensip: "Veriye tutulduğu yerde muhafaza etmek ve erişim sağlamak"

İdari Birim kavramı

İdari Birim, bir ülkenin veya ilgili bölgenin daha etkili yönetilebilmesi için ortaya çıkmış, ilgili birim veya kurumun sorumluluk alanlarını belirleyen, sınırlardan oluşan, kavramlar olarak düşünülebilir.

Ulusal Adres Bilgi Sistemi

Adres Bilgi Sistemleri, numarataj sistemlerinin altlık oluşturduğu, veritabanlarında adres bilgilerinin tutulduğu, sürekli güncellenebilir, üzerinde sorgulama ve analizlerin yapılabildiği dijital sistemlerdir.

Ulusal Adres Bilgi Sistemi ile ifade edilen yereldeki her cadde/sokak ismi ve binayı temsil eden, ulusal düzeyde mükerrer olmayan tek bir tanımlamanın yapılmasıdır.

İstatistik ve CBS

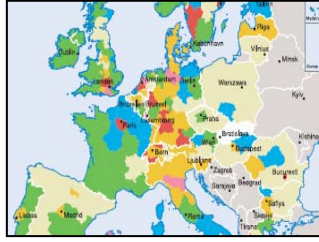
İstatistik verisinin harita bilgisi ile analizi; akademik araştırmalarda, hükümet ve kamu kurumlarında, çevresel, kent ve ticari uygulamalarda, sosyal alanlarda büyük önem arz etmektedir.

AB ülkeleri istatistiklerini CBS tabanlı harita verisiyle analiz etmektedir. INSPIRE çalışmalarında da etkin rol almaktadır.

Konumsal yaklaşım ile, bölgesel gelişimde tutarlı ve dengeli gelişimi desteklemek, eşitsizlikleri azaltmak, farklı idari birimler arasındaki bölgesel rekabeti ve işbirliğini hedeflemektedir.

TÜİK ve CBS Çalışmaları

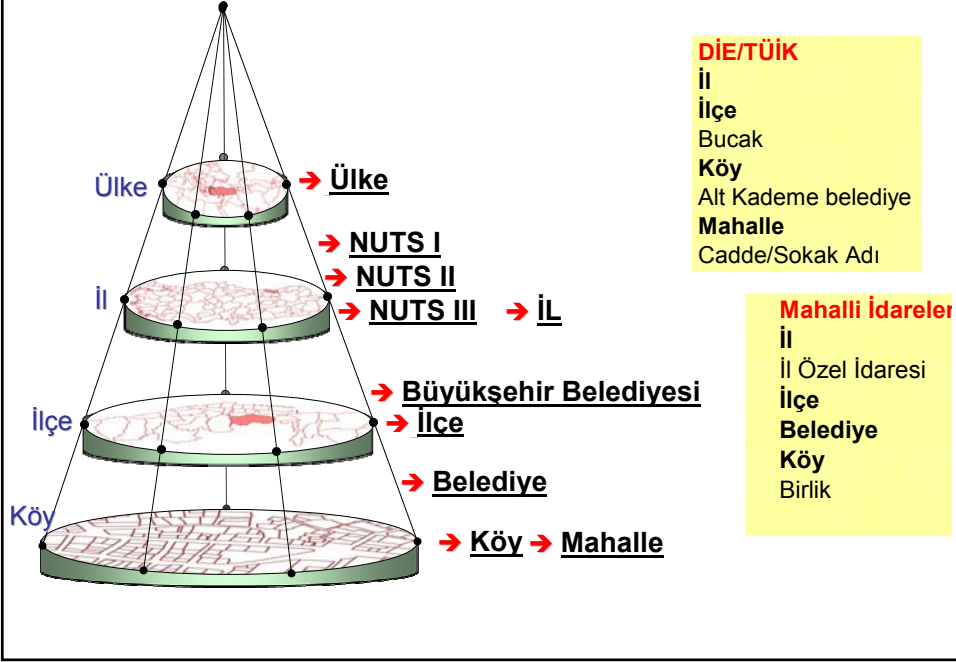
TÜİK, 1926 yılında Başbakanlığa bağlı özel bir kanuni statü içinde "Merkezi İstatistik Dairesi" adıyla kurulmuş olup, modern anlamda istatistik hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu olmuştur.

2005 tarihinde, DİE yerine, "TÜİK" kurulmuştur. Türkiye İstatistik Kanunu, ülkemizde istatistik alanında bir çerçeve kanun niteliğini almıştır.

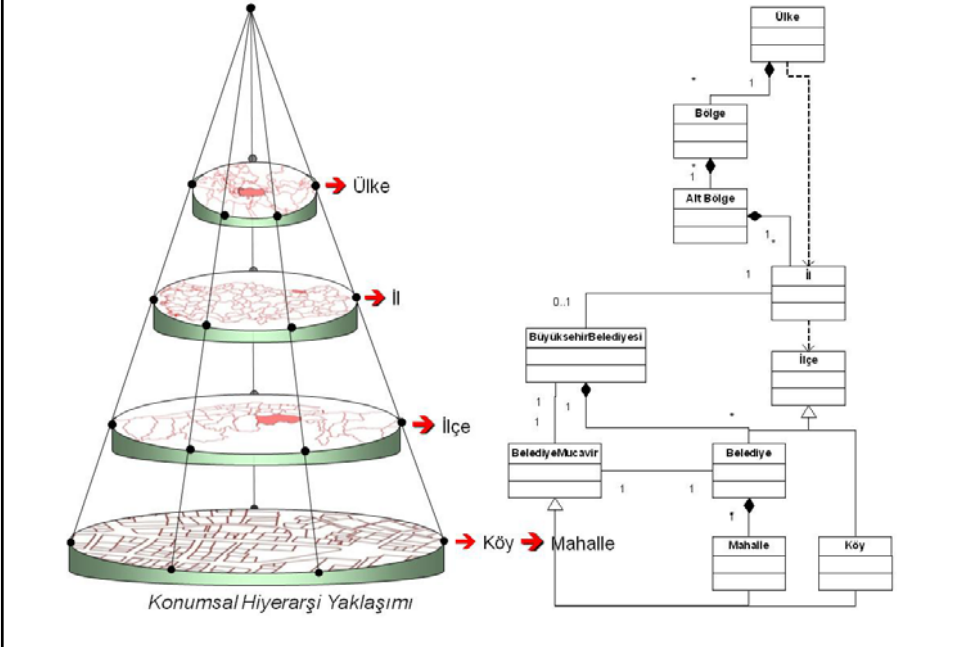
Müzakere ve AB'ye adaylık sürecinde, uyumlu verilerin eksikliği, müzakerelerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, Türkiye'de istatistiklerin toplanması, analiz edilmesi ve yayınlanmasından sorumlu kuruluşur...

Tematik harita üretimi, Web tabanlı istatistik verisine dayalı tematik harita sunumu çalışmalarını CBS'ye dayalı yapmaktadır...

İdari Birim yapısı

İdari Birim Hiyerarşik yapısının Kavramsal Modeli

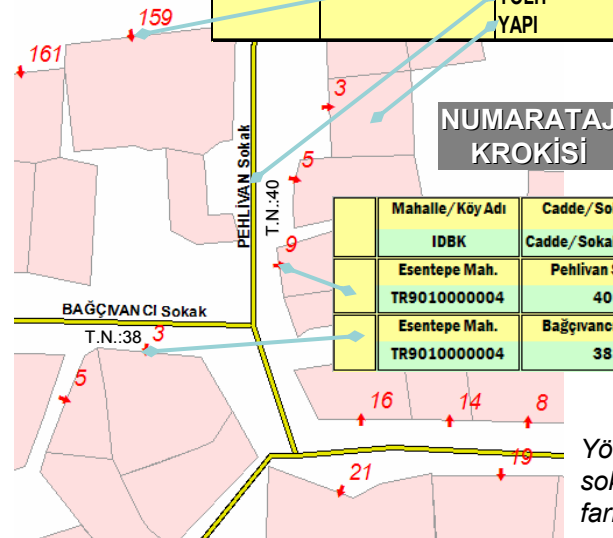
İdari Birim Kodu (IDBK)

İdari Birim Kodu (IDBK)	Ulusal	NUTS1	NUTS2	NUTS3-il	İlçe		Belediye/Belde		Köy/Mahalle			
	TR	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	ESTAT						Mahalli İdareler					
	TÜİK											

	IDBK	Örnek	YABE
Ulusal	TR0000000000	Türkiye	10
NUTS1	TR9000000000	Doğu Karadeniz Bölgesi	9
NUTS2	TR9000000000	Trabzon Alt Bölgesi	8
NUTS3-II	TR9010000000	Trabzon İli	7
İlçe	TR9011200000	Trabzon/Akçaabat İlçesi	5
Belediye/Belde	TR9011205000	Trabzon/Akçaabat İlçesi/Akçakale Beldesi	3
Köy/Mahalle	TR9011205012	Trabzon/Akçaabat İlçesi/XXX Köyü	0
Büyükşehir Beld.	TR100BB00000	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	5

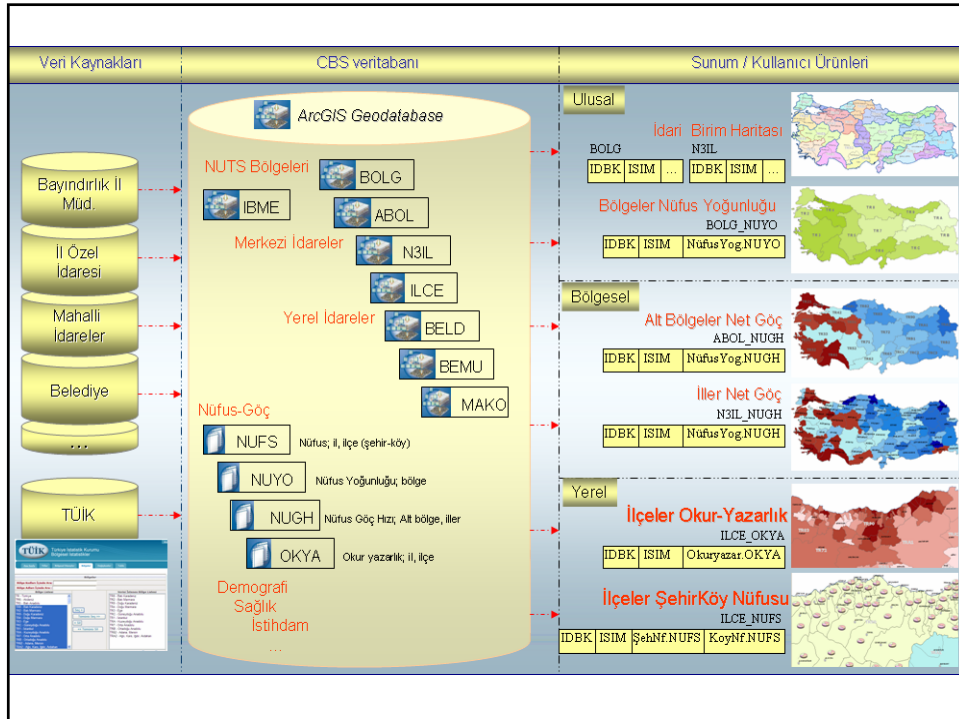
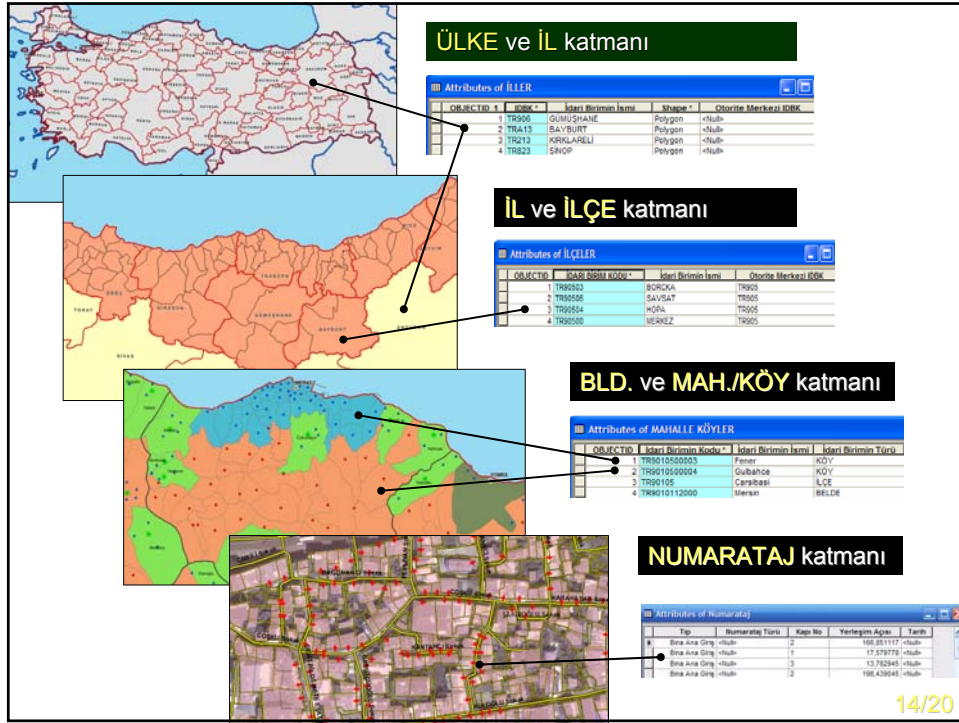
Adres Kodu ve Katmanlarının Belirlenmesi

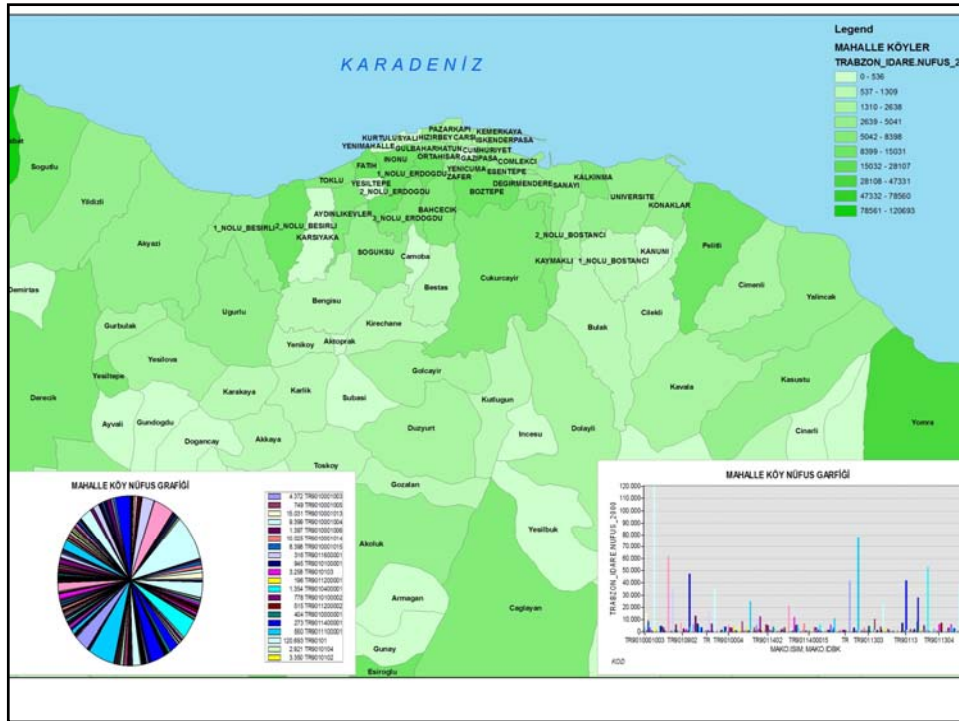
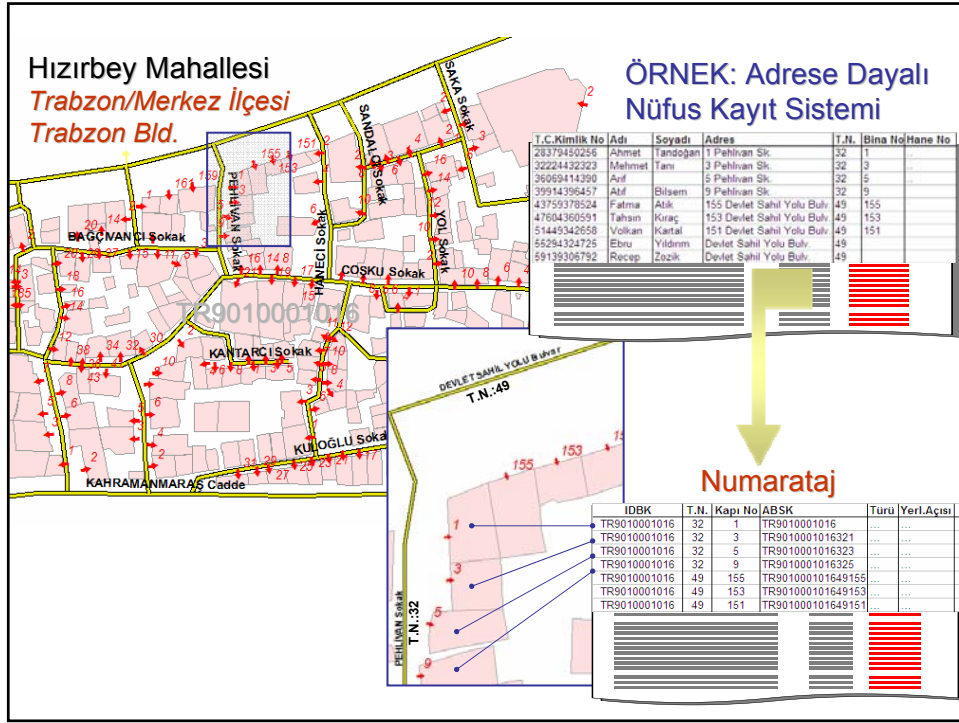
AD	Adres	NUMA	Nokta	Numarataj
		YOLH	Çizgi	Yol orta hattı
		YAPI	Alan	Binalar...

	Mahalle/ Köy Adı	Cadde/Sokak Adı	Kapı Numarası	Ulusal A.B.S. Kodu (ABSK)
	IDBK	Cadde/Sokak No (T.N.)		
	Esentepe Mah. TR9010000004	Pehlivan Sokak 40	9	TR901000000404000
	Esentepe Mah. TR9010000004	Bağçivançı Sokak 38	3	TR901000000403800

Yönetmeliğe göre; cadde ve sokaklar her mahalle içinde farklı bir T.N. ifade edilecektir..

ÖRNEK UYGULAMA

DEMOGRAFI

İller Net Göç

Alt Bölgeler Net Göç

Bölgeler Nüfus Yoğunluğu

İlçeler Okur-Yazarlık

İlçeler Şehir-Köy Nüfusu

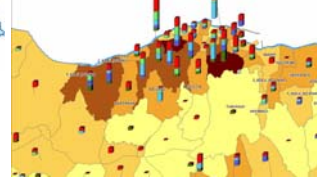

İDARİ BİRİM HARİTASI

KANSER EPİDEMİYOLOJİ

Mahalle/Köy Kanser Vaka Türü

Mahalle/Köy Kanser İnsidansı

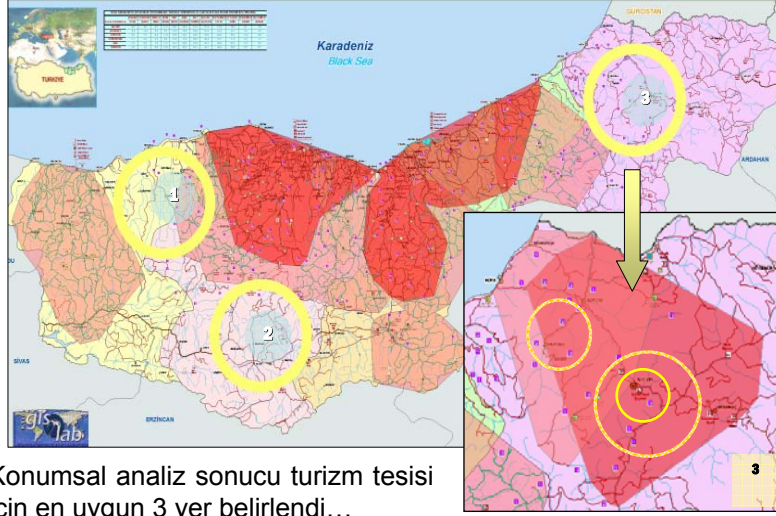

TR90 alt bölgesi ilçeleri nüfus yoğunluğu ve köy şehir nüfus dağılımı gösterimi

Türkiye illeri GSMH, Nüfus Yoğunluğu ve Net Göç Hızının gösterim haritası

Örnek uygulama: Turizm Merkezi için yer seçimi

Konumsal analiz sonucu turizm tesisi için en uygun 3 yer belirlendi...

Sonuçlar ve Öneriler

- Günümüzde tüm Türkiye için Belediye, Mahalle ve özellikle Köy'leri temsil eden konumsal veriyi elde etmek, koordinat sistemi ve standart uyumu açısından ortak bir uygulamada bütünleştirmek oldukça zordur.
- E-dönüşüm Türkiye Projesi eylemlerinin bir parçası olarak; **IDARİ BİRİM** ve **ADRES**'i temsil eden konumsal veri katmanlarının, benzer yaklaşımla Türkiye'deki ilgili kurum ve kuruluşlarda üretilmesi sağlanmalıdır.
- Üretilen model ile; Nüfusa Dayalı Adres Kayıt Sistemi, sosyo-ekonomik ve demografik analizlere kadar birçok uygulama etkin olarak gerçekleştirilebilir.
- İnternet teknolojilerini kullanarak, veri sağlayıcılarının dinamik olarak yaptığı değişiklikler ve güncellemeler elde edilerek, üretilen sonuç üründe veya web ortamından doğrudan takip edilebilir.
- ...

Teşekkürler...

www.gislab.ktu.edu.tr

Arif Çağdaş AYDINOĞLU, Arş. Gör.
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği
GISLab 61080 TRABZON
e-mail: arifcagdas@ktu.edu.tr

